

Степан Васишин
(с.Гадинківці, Тернопільської області, Україна)
Людмила Зубрицька
(с. Гусятин, Тернопільської області, Україна)

ПОСТАТЬ ЄПИСКОПА ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА ЯК ВЗІРЕЦЬ ЖИТТЯ ЗА ПРИНЦИПАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

Мораль і духовні цінності не можуть бути відкладеними на завтра. Вони завжди потрібні сьогодні. Тому виховання учнівської молоді повинно базуватись на прикладах видатних людей рідного краю, носіїв людських та християнських чеснот. Навесні 2019 року ми святкували 152 річницю від дня народження нашого славетного земляка – Блаженного Мученика Єпископа Григорія Хомишина. Доля цього єпископа-мученика була невіддільною від долі його стражденного народу. Владика Григорій пройшов складний і небезпечний шлях вірного воїна Христової віри, мужнього пастиря Греко-Католицької Церкви. На своєму життєвому шляху він зазнав переслідувань, був репресований радянською владою, прийняв мученицьку смерть, однак залишився вірним своїм ідеям та переконанням.

Становлення особистості майбутнього Єпископа Станіславівського Григорія Хомишина розпочалося в селі Гадинківці, де він 25 березня 1867 р. народився та здійснювалося під впливом священика Сімовича, який допоміг йому поступити в Тернопільську гімназію [1, с. 5–9]. Значний вплив на формування світогляду Владика Григорія справило його навчання у Відні, де він проникся антиросійськими настроями, які там панували. Вище духовенство Австро-Угорщини виховувало молодих священиків у душі відданості Апостольському престолу, консолідації католицького світу проти впливів Росії [2, с. 24]. Саме релігійні «прозахідні» погляди Г. Хомишина стали визначальними в його подальшій діяльності. Не менше на особистість молодого Хомишина вплинули й суспільно-політичні процеси, які відбувалися в Східній Галичині у другій половині XIX ст. Реформи другої половини XIX ст. в Австрійській імперії створили для галицьких українців можливість боротися за свої національно-культурні та політичні права. У результаті за короткий час у краї виникла низка організацій, що призвело до розширення громадського життя галицьких українців. Зміни в національному житті галицьких українців вплинули на формування світогляду Григорія Хомишина [2, с. 30–48].

Григорій Хомишин – Станіславський єпископ, крім своєї значущої суспільно-політичної та релігійної діяльності справив значний вплив і на розвиток освіти у міжвоєнній Галичині. Культурно-просвітницька діяльність єпископа Г. Хомишина у міжвоєнний період була пов'язана з діяльністю товариства «Скала». Товариство мало яскраво виражений клерикальний та антирадянський характер і діяло в руслі загальноєвропейського християнського руху Католицької Акції, метою якої було залучення парафіян до поширення християнської віри та дотримання норм моралі в повсякденному житті. «Скала» хоч і не стала масовою та популярною організацією, однак її вплив залишив помітний слід в історії [3, с. 38–42; 4, с. 15–22].

На сучасному етапі перед нами стоять непрості завдання, пов'язані із необхідністю згуртування української нації. У цьому контексті логічним здається запитання: «А як же виховувати любов до Батьківщини, гуманність, працьовитість, духовність, почуття відповідальності?» На наш погляд відповідь на це запитання полягає у тому, що основним завданням виховання є знайти, підтримати, розвинути людину в людині, формувати почуття належності до національної культури. А для того щоб вирішити ці непрості завдання необхідно, на наш погляд, насамперед мати високий рівень морально-духовного виховання. На реалізацію цього завдання значною мірою впливає рівень розвитку особистості, у першу чергу духовного, який формується у тому числі на основі дослідження особистих прикладів

життя та діяльності наших славетних земляків, зокрема і Блаженного Мученика Єпископа Григорія Хомишина.

Як зазначив у передмові до презентованої 12 грудня 2017 року в стінах ЗОШ I–III ступенів села Гадинківці книги споминів про Блаженного Священомученика Григорія Хомишина «Пастир добрий» Всечесний отець Ігор Пелехатий, владика Григорій «мав любляче, повне милосердя серце... він незбагненно поєднував у своїй душі розуміння вселенськості Христової Церкви і глибокий український патріотизм. Не було жодного моменту у житті церкви і народу, який би не торкався його душі, і він завжди поспішав, щоб врятувати, допомогти, порадити» [5, с. 7–8].

На наш погляд, вже ці слова свідчать про величезний виховний потенціал постаті Єпископа Г. Хомишина. Глибоко усвідомлюючи вже тоді загрози для України з боку північно-східного сусіда, Г. Хомишин у своїй діяльності орієнтувався на виховання всебічно розвиненої, глибоко релігійної, освіченої, високоморальної особистості, справжнього громадянина і патріота своєї держави. І якщо порівняти ідеї Єпископа Хомишина із вимогами теперішнього часу, то побачимо що зараз перед нашим суспільством якраз і стоїть завдання виховати «справжнього українця» – всебічно розвинену особистість, патріота з активною громадянською позицією. Таке співставлення основних напрямів діяльності дозволяє нам стверджувати, що Єпископ Хомишин справді мав дар випереджувати свій час на декілька десятиліть уперед і дивився на основні суспільні тенденції того часу значно ширше ніж його сучасники.

Однак, для того, щоб постать Священомученика Григорія справді знаходилась в епіцентрі сучасних суспільних процесів необхідно, на наш погляд, доносити до суспільства ті ідеї, які реалізовував протягом свого життя Єпископ Хомишин, демонструвати їх виховний вплив на формування української нації.

У 2017 році Церква широко відзначала 150-ліття від дня народження Григорія Хомишина. Ювілей супроводжувався низкою заходів, які були присвячені висвітленню життя та діяльності Єпископа. Рідне село Блаженного Священомученика Гадинківці – мала батьківщина єпископа. То ж логічно, що урочистості з нагоди ювілейної дати розпочалися саме на теренах цього села. Так, 23 березня 2017 року в ЗОШ I–III ступенів села Гадинківці за участю слухачів та викладачів обласного відділення Малої академії наук України, науковців, духовенства, органів місцевої влади було проведено обласну науково-практичну конференцію. Під час конференції педагоги та запрошені обговорили постать Григорія Хомишина і акцентували особливу увагу на тому, що він був взірцем відданості українському народу [6; 7].

Через три дні, 26 березня, громада села, духовенство і місцева влада зібралися разом на спільній молитві у церкві Різдва Пресвятої Богородиці, яку збудовано за архіпастирського правління владика Хомишина в 1913 році. Архиерейську Божественну Літургію очолив Архієпископ Володимир у співслужінні Владика Дмитра та Владика Теодора, а також декількох десятків священнослужителів, серед яких був о. Степан Балагура – судовий вікарій Івано-Франківської Архиепархії. В часі проповіді Митрополит Володимир розповів вірним про шляхетну постать їхнього односельчанина та великого сина Українського народу – Григорія Хомишина [8].

«Блаженний Григорій служив своєму народу, Українській Греко-Католицькій Церкві, за яку страждав, терпів осуди, зневаги, ув'язнення і побой, аж до цілковитого виснаження та мученицької смерті», – розповів Митрополит Володимир [8].

«Кров блаженного-мученика Григорія кличе нас до рішучої боротьби з безбожництвом, матеріалізмом, сектантством і всім тим, що заповнило духовну ворожнечу, яку спричинив комуністичний режим на нашій землі...», – підсумував Митрополит Івано-Франківський [8].

Слід зазначити, що подібні заходи відбулися й у низці великих міст, зокрема Івано-Франківську, Львові, Тернополі та ін. Все це, на наш погляд, сприяло популяризації постаті Григорія Хомишина та його діяльності в сучасному українському суспільстві.

Таким чином, ідеї та погляди Григорія Хомишина необхідно популяризувати та доносити до якомога ширшої частини суспільства, у першу чергу до молоді. Результатом такої діяльності може стати значне підвищення морально-духовного рівня суспільства навколо якого можна консолідувати українську націю і тим самим вирішити одне з найгостріших питань сучасної України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бісюк В. Життєвий шлях Священомученика Григорія Хомишина. / Васирина Бісюк // Збірник матеріалів Обласної науково-практичної конференції, приуроченої 150-річчю від Дня народження Єпископа Григорія Хомишина “Проблеми формування духовних та моральних орієнтирів сучасного школяра” – Тернопіль, 2017. – С. 5–9.
2. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча / Олег Єгрешій. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 168 с.
3. Свідерський Ю. Ю. Єпископ Г. Хомишин – відомий освітній діяч міжвоєнної Галичини. / Юрій Юрійович Свідерський // Збірник матеріалів Обласної науково-практичної конференції, приуроченої 150-річчю від Дня народження Єпископа Григорія Хомишина “Проблеми формування духовних та моральних орієнтирів сучасного школяра” – Тернопіль, 2017. – С. 38–42.
4. Погорецький В. Просвітницька діяльність Єпископа Григорія Хомишина у контексті українського національного відродження. / о. Василь Погорецький // Збірник матеріалів Обласної науково-практичної конференції, приуроченої 150-річчю від Дня народження Єпископа Григорія Хомишина “Проблеми формування духовних та моральних орієнтирів сучасного школяра” – Тернопіль, 2017. – С. 15–22.
5. Пастир Добрий: Блаж. Свмч. Григорій Хомишин, Єпископ Станіславівський (25.03.1867–28.12.1945) у спогадах сучасників / за редакції о. Ігоря Пелехатого. – Івано-Франківськ: Видання Фундації «Свята Унія» імені Блаж. Свмч. Григорія Хомишина; Харків: Видавець Олександр Савчук, 2017. – 400 с.
6. Обласна науково-практична конференція, приурочена 150-річчю від Дня народження Єпископа Григорія Хомишина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ман.укр/oblasna-naukovo-praktychna-konferentsiya-priurochena-150-richchyu-vid-dnya-narodzhennya-epyskopa-grygoriya-khomyshyna>.
7. Життя Єпископа Григорія Хомишина – взірць відданості українському народу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oblosvita.te.ua/news/1847-zhyttia-epyskopa-hryhoriia-khomyshyna-vzirets-vid-danosti-ukrainskomu-narodu>.
8. Святкування 150-річчя з дня народження Блаженного мученика Григорія Хомишина у рідному селі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ugcc.if.ua/novyny/1902-sviatkuvannia-150-richchia-z-dnia-narodzhennia-blazhennoho-hryhoriia-khomyshyna-u-ridnomu-seli.html>.

Любов Лісничка

(Лановецький район, Тернопільська область, Україна)

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

«... Хартії завжди є провісниками приходу нових часів й розриву з минулим. Нам потрібно повернутися до традиційних українських цінностей: любові та служіння заради спільної справи»

Свген Сверстюк

1. Мета застосування хартії вільної людини.